

Roll No.....

Signature of Invigilator .....

Paper Code

BC-201

पतंजलि विश्वविद्यालय
University of Patanjali
Examination May-June-2023
एक वर्षीय सहायक पाठ्यक्रम, द्वितीयसत्रम्
संस्कृत व्याकरणम्, प्रथमपत्रम्

प्रथमपत्रम् - संस्कृतव्याकरणम् (क)

समय : होरात्रयम्

पूर्णाङ्कः 70

निर्देश : अस्य प्रश्नपत्रस्य सप्तत्यङ्काः निर्धारिताः सन्ति, अङ्कनिर्देशः प्रतिखण्डं द्रष्टव्यः, सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

(खण्ड-क)

(प्रथमावृत्तितः)

1. पृष्ठेषु सप्तसु सूत्रेषु पञ्चानां समास ज्ञापनम् विधेयम्। (2 x5 =10)
  - (1) सुबामन्त्रिते पराङ्गवत् स्वरे। (2) अन्य पदार्थे च संज्ञायाम्।
  - (3) स्तोकात्तिकदूरार्थकृच्छ्राणि क्तेन। (4) पूर्वापराधरोत्तरमेकदेशिनैकाधिकरणे।
  - (5) क्रियार्थोपपदस्य च कर्मणि स्थानिनः। (6) कालाध्वनोरत्यन्त संयोगे।
  - (7) विभाषाऽपपरिबहिरञ्चवः पञ्चम्याः।
2. पृष्ठेषु सप्तसु सूत्रेषु पञ्चानां पदच्छेदविभक्तिवचन ज्ञापनम् क्रियताम्। (5 x5 =25)
  - (1) सुप् प्रतिना मात्रार्थे। (2) पारे मध्ये षष्ठ्या वा।
  - (3) तृतीया तत्कृतार्थेन गुणवचनेन।
  - (4) गत्यर्थं कर्मणि द्वितीयाचतुर्थ्यौ चेष्टायामनध्वनि।
  - (5) मन्यकर्मण्यनादरे विभाषाऽप्राणिषु।
  - (6) पूर्वापराधरोत्तरमेकदेशिनैकाधिकरणे। (7) प्राक् कडारात् समासः।

3. पृष्ठेषु सप्तसु सूत्रेषु पञ्चानामर्थोदाहारणे ज्ञापनीये। (3 x5 =15)
- (1) अक्षशलाका संख्याः परिणा। (2) संख्या वंशयेन।
- (3) तृतीया तत्कृतार्थेन गुणवचनेन। (4) कालाः परिमाणिना।
- (5) तृतीया च होश्छन्दसि।
- (6) क्रियार्थोपपदस्य च कर्मणि स्थानिनः। (7) सप्तम्यधिकरणे च।

4. पृष्ठेषु सप्तसु सूत्रेषु चतुर्णां साधनम् कार्यम् (5 x4 =20)
- (1) कुण्डैन अटन्। (2) द्वयहः। (3) स्वयंधौतौ पादौ।
- (4) रात्रिसंक्रान्ताः। (5) पञ्चगवम्। (6) इष्टये व्रजति।
- (7) होः।

(खण्ड-ख)

(अष्टाध्यायीत)

1. पृष्ठेषु चतुर्थ अष्टाध्यायीसूत्रेषु द्वयोरग्रे दश दश सूत्रलेखनम्। (5 x2 =10)
- (1) हशि च। (2) तस्मै हितम्।
- (3) हलि च। (4) अतो दीर्घो यञि।
2. पृष्ठेषु पञ्चानां सूत्राणामध्यायपदसंख्याज्ञापनम्। (1 x5 =5)
- (1) न लोपः प्रतिपादिकान्तस्य। (2) नस्तद्धिते।
- (3) बिभेतेर्हेतुभये। (4) ब्रह्मणस्त्वः।
- (5) नसुंसकस्य झलचः।

-----X-----